Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu liniá, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a doua si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acestea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

Nr. 19. — Sibiiu, Mercuri 5/17 Martiu. — **1880.**

BIBLIOTECA „ASOCIATIUNII“ SIBIIU

Totu cestiunea agraria ilustrata cu altu exemplu*) relativu la art. din Nr. 12.

„Rusticus praeter mercedem laboris nihil habet.“ Éca spiritulu tuturoru legiloru feudali, cuprinsu in acésta sententia barbara! Cei ce nu cunoscu diversele classe ale locuitoriloru acestei tieri, aru poté crede, cà acestu spiritu a disparutu din tiér'a nóstra atunci candu s'au sfarmatu catusiele feudali.

Nici decàtu! Din contra, spiritulu de netolerantia, de persecutiune si de apasarea poporului, acea lacomia de a rapi tóte drepturile civili si politice dela nenobili si a'i restringe pe acestia in tóte drepturile loru; acestu spiritu a trecutu intr'o dosa fórte mare si la generatiunea de astadi a feudaliloru, care de 32 de ani se manifesta neintreruptu in tóte afacerile loru fatia cu poporulu! Insusi „Pesti Napló“ a disu si scrisu de nenumerate-ori in cei 14 ani din urma: „Suntemu din natur'a si din educatiunea nóstra natiune aristocratica, care vrea pentru sine privilegiu, prerogative, superioritate, fòra care credemu cà nici nu potemu se existemu.“ Are tóta dreptatea „Pesti Napló“.

Este aprópe peste poterile omenesci a purtá, tempu asia indelungatu, o lupta continua in contra privilegiului, precum vedemu cà au purtatu, mai porta si astadi mii de comune din Ardélu numai pentru castigarea drepturiloru garantate loru prin legi!

Din miile de casuri ve descriemu aci érasi numai unulu, din care veti poté judecá, daca contrarii nostri se conducu séu nu, inca si astadi de spiritulu legiloru Verbőcziane.

Comun'a Fenesielu, situata la pól'a muntiloru apuseni, castigandu-si inca in var'a an. 1848 mandatu compulsoriu, in tómn'a acelui anu comissiunea esmissa a esitu in faci'a locului si dupa tóte formele vechi au ascultatu sub juramentu mai multi martori in caus'a dreptului de lemnaritu din padurile aflatóre pe hotarulu comunei. Aci urmédia essenti'a aceloru fassiuni: „a kérdezdetö közönségnek roppant sok erdeje volt, mert azon nagy kiterjedésü erdöknek, melyek egy fél mértföldnyire terjednek, nagyobb része mind a falué volt, de erdölési jogaiktol volt földes uraik által fosztattak meg rendre.“ Adeca pe romanesce: „Comun'a investigatóre avuse paduri fórte multe, pentru-cà partea cea mai mare a aceloru paduri intinse pe unu teritoriu mare cá de unu diumatate de miliariu, a fostu a satului; inse fostii loru seniori feudali i-au spoliatu successive de tóte drepturile padurituli.“

De si dreptulu de lemnaritu alu sateniloru erá pe deplinu doveditu prin investigatiunea susu atinsa, totusi dupa desfiintiarea iobagiei nici o bucata de lemnu nu le erá ertatu a folosi din padurile comune, fàra cá se fia pedepsiti la platirea daunei si cá prevaricanti la arestu greu.

Asia nu le remase alta, decàtu a alergá la deregatoriele administrative si militare de atunci, pentru cá se'i reasiedie in folosinti'a drepturiloru avute.

In anulu 1852 sub Nr. 25.221, satenii suplicara la gubernatorele principe Carolu Schwarzenberg; in anulu 1853 Nr. 2391 la subcomissariatulu din Gelau (Gyalu) si dupa aceea la comissariatulu din Clusiu; sub Nr. 13.489 la comand'a militare a districtului Clusiu; totu in anulu 1853 sub Nr. 3052 se plangu cu amaru intr'o prea umilita suplica de a dreptulu la Maiestatea sa. cumcà dela desfiintiarea relatiuniloru feudali au fostu siliti a plati pentru pascuatiune si lignatiune 2000 fl. v. v.; in anulu 1854 sub Nr. 5680 recursera la ministeriulu de interne.

In urm'a acestoru suplice si recurse s'au facutu din anu in anu cercetari, s'au ascultatu sub juramentu martori din tóte satele vecine, dar decisiune definitiva nu s'au adusu pàna in anulu 1864.

Resultatulu acestoru lupte de 16 ani pe cale administrativa a fostu destulu de tristu pentru locuitorii comunei Fenesielu, de si dreptulu loru erá pe deplinu documentatu. Cà-ci adeca prin cancelaria aulica sub Nr. 416 ex 1864, comun'a fu indreptata pe calea legei urbariale, si nu se dá locu cererei loru cá se capete gratuitu lemne de focu din padurile comune.

In anulu 1858 s'au infiintiatu in Transilvani'a tribunalele urbariali, pe care poporulu le numiá domnesci.

Comun'a F. in anulu 1859 sub Nr. 481 isi presentase actiunea la tribunalulu din Clusiu pentru segregarea paduriloru, cerendu partea ce se cuvine la 83 locuitori cu unu parochu, unu docente si cu 4 dileri. In 19 Martiu 1860 a fostu cea dintâiu pertractare in caus'a acésta. Dupa susu atins'a pertractare au urmatu altele nenumerate, ascultari de martori, de pricepetori asia, in catu dela prim'a pertractare pàna la aducerea sententiei au trecutu aprópe 14 di patrusprediece ani de dile. Dela publicarea sententiei pàna la admanuarea ei au mai trecutu inca 120 de dile!

Credeti Dvóstra, cà dupa 26 de ani, dupa unu patrariu de seculu si mai bine, a disparutu dela contrarii nostri spiritulu legiloru aprobatali? credeti cumcà au ostenitu de a se opune acum chiar drepturiloru proclamate si motivate prin sententia?

Vorba se fia! Noua resistentia legale prin presentarea apelatiunei in contra judecatiei, din motivu, cà nu toti colonii au asemenea dreptu, cà unii sunt numai inquilini, altii subinquilini.*) Cu acestea si alte obiectiuni de natur'a acestora se adoperau domnii a amaná ad calendas greca, trecerea sententiei in potere de dreptu si esecutarea ei!

Doi ani mai tardiu, 55 coloni cu numele, parochulu si docentele, facura pace, cá celu puçinu dupa 28 de ani se scape de iobagia, pentru cà a plati pentru lemne de focu din padurea comuna càte 200 fl. v. a. pe anu, precum a platitu comuna F. dela 1848 incóce, acea suma cu interesse cu totu face unu capitalu celu puçinu de 15 mii, ceea ce e cu multu mai mare iobagia, de cum erá inainte de 1848 candu faceau 2 dile de lucru pe septemana!

Dupa impaciuirea incheiata a urmatu esecutarea ei sau escinderea cuantului de padure, conformu pacei, pentru susu atinsii coloni. Cu acésta ocasiune ingineriulu erá datoriu a asignà 45 jugere

*) Discussiunea acestei cestiuni de viétia pentru tiér'a intréga, curge neincetatu si cu mare zelu in press'a magiara si intre membrii dietei unguresci. Ne este noue permisu a stá muti in faci'a ei? Red.

*) Coloni, inquilini, subinquilini, totu atàti termini remasi din latinitatea barbara, cari denota classe diverse de sclavi.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episode din viéti'a episcopului Joanu Popp de Lemeni.

(Urmare.)

Intru una de dile aducu érasi pe unu preotu frumosu si'lu assentédia. Referente in afacerile militari erá unu consiliariu sasu. Lemeni ilu róga cum scie mai frumosu, cá se propuna in consiliu liberarea popei. „Nu se póte, nu voimu, cà vladic'a neunitu face mereu la popi, numai cá se'i scape de iobagia si se pagubésca pe domnii loru.“ Protop. Lemeni insiste; vorb'a vorba aduce; consiliariulu se irrita si de aci se desfasiura o scena din cele mai neplacute. „Scii ce protopópe? Toti valachii merita se péra in furci,“ dice consiliariulu. „Toti? Asia dara si eu, cà sunt romanu? — „Dumneata faci esceptiune, cà esci nemesiu.“ — „Ba scii ce domnule consiliariu? Amu auditu de multe-ori pe unguri dicundu, cà omeni'a sasésca tîne càtu foculu de paia. Sanetate buna.“ Cu acésta Lemeni ii rapedi usi'a si se duse la gubernatorulu Bánffy. Urmarea fu, cà pop'a scapà de catania.

Istori'a lui Petru Maioru despre inceputulu romaniloru in Daci'a vediuse lumin'a, disputele lui cu Kopitar, Eder, Engel, Sulzer, s. a. publicate in limb'a latina strabatusera pàna la unii professori si alti literati din Clusiu. Pe atunci examenele publice la institutele catholice se faceau cu mare solemnitate, gubernatorulu si consiliarii asistau adesea la cele dela facultatea filosofica si juridica. Nici Lemeni nu lipsia dela ele. Unii professori aveau passiunea neinvinsa de a face observatiuni satirice si mordace asupra originei romaniloru; de càte ori inse erá de facia Lemeni, totudeauna isi luau respunsuri scuturate si indesate, precum isi luasera odata si in o materia filosofica dela parochulu Vasilie Filipanu, alesu apoi canonicu si repausatu cá prepositu capitulariu.

Totu in a. 1819 Domnulu Moldovei si mitropolitulu Veniaminu Costache tramisesera pe Georgie Asachi in Transilvani'a, cá se caute professori pentru scólele romanesci infiintiate in Jasi. Asachi induplecà pe dr. med. Vasilie Popu, pe Fabianu alias Bobu, nepotu alu episcopului si pe Joanu Costa, éra mitropolitulu scrise lui Lemeni cá se primésca catedr'a de teologia la monastirea Socola, sub unic'a conditiune, cá despre cele patru puncte se taca. In marea saracia in care se afla Lemeni in Clusiu, ilu ajutau parintii cu ce poteau; mai pe urma inse starea lui ajunsese a fi nesuferita. Atunci elu cutedià a se adressá càtra episcopulu seu diecesanu, cerendu permissiunea de a merge la Jasi. Episcopulu nu se invoi, dara 'i intinse óresicare subventiune. Totu in acelea dile venindu tata-seu la elu si aflandu'lu fórte suparatu, ii vorbi cá unu angeru consolatoriu dicundu'i: „Iubite fiiule! Iti mai aduci tu aminte ce'mi diceai, pre candu eu voiamu se te conducu pe alta cale a vietiei mai puçinu spinósa? Tu mi-ai respunsu atunci, cà de ai sci bine cà ai se te sustii cu sapatulu la campu, si totu esci decisu se te faci preotu romanescu. Acuma dara se aibi patientia, cà-ci pàna voiu mai fi eu in viétia, nu vei fi necessitatu se mergi la nici-o sapa.“

Acelea cuvente parintesci erau in adeveru dulci si consolatórie; dara ce erá se faci unui preotu trecutu prin trei facultati de sciintie cu succese stralucite, inaintatu la protopopi'a din capital'a tierei, si acumu in etate de barbatu matoru, ori-candu reflectá, cà elu inca totu mai traiesce din sudórea parintelui seu. Sentimentulu de gratitudine càtra parinti si o nobila ambitiune ilu torturau di si nópte. Ceea ce'lu mai potea consolá puçinu, erá sórtea comuna a unui mare numeru de preoti trecuti totu cá si Lemeni, prin càte doue, inca si trei facultati, apoi aruncati la càte unu satu selbaticu.

* * *

III. Canonicu. Secretariu.

Dupa 13 ani, adeca pe la finitulu anului 1820 se curmara abia suferintiele lui Lemeni. Elu fu alesu de canonicu in loculu fericitului Dimitrie Vajda, carele repausase. In urmatoriulu anu episcopulu insarcinà pe Lemeni cu oficiulu de secretariu alu seu, cu titlu de canonicu a latere. Episcopulu Joanu Bobu trecuse pe atunci preste 80 de ani ai vietiei sale. In sensulu unei maxime teribile de statu, asupra episcopiloru romanesci din Transilvani'a au apasatu totu-deauna o responsabilitate grea politica, pentru natiunea nóstra intréga. In anii aceia situatiunea interna si esterna erá din cele mai critice. Aici a casa cestiunea agraria pusa la ordinea dilei prin conscriptiunea si prin proiectulu de urbariu dela 1819—20; in Munteni'a si Moldov'a revolutiunea lui Ipsilanti si alui Tudoru Vladimirescu; din acésta causa fric'a de a dou'a editiune a Horaiadei. In afara trupele austriace angageate in Itali'a pàna la Neapole, spre a sugrumá revolutiunea Carbonariloru, a restaurá tronulu Burboniloru si a nimici constitutiunile proclamate in càteva tieri. Intre acestea constelatiuni a luatu Joanu Lemeni oficiulu de secretariu. Pretensiunile gubernului si chiaru ale curtiei imperiale càtra episcopi erau fórte multe si intre acelea nu puçine exagerate, inca si nelegali. Dela unu octogenariu nu poteai se astepti cá se puna in cumpana totu cuventulu si tóta frasea, secretariulu trebuea se scia cum se se esprime; nu odata inse erá necessitatu a intrebuintiá si termini tari. Acésta activitate de secretariu a lui Lemeni a duratu pàna la mórtea episcopului Joanu, intemplata in 2 Octobre 1830 in etate de ani 92.

Despre acelea timpuri, venerabilele domnu canonicu Constantinu Pantalyi, care pe atunci functioná cá professoru in Blasiu, scrie unele cá acestea:

Episcopulu Joanu Bobu a fostu, cu esceptiune de cei de antaiu ani ai episcopiei sale, celu mai fericitu dintre toti antecessorii sei, carii pe langa ce avusera o

aratóre si cositóre pentru càtiva coloni in partea de padure destinata pentru sateni, si acésta din causa, fiindcà acelea jugere au remasu in padurile domnesci. Inse nu s'au asignatu decàtu 9 jugere. Satenii respectivi cerura competenti'a intréga, — inse comissiunea esmisa nu luà in considerare cererea loru. Trei ani de dile incheiati trecura pàna candu in urm'a apelatiuniloru tribunalulu supremu demandà celui de 1-a instantia, cá se satisfaca cererea daunatiloru.

Asia cu ajutoriulu lui Ddieu si din grati'a binevoitoriloru nostri ajunseramu la alu 32-lea anu, de candu s'a facutu cea d'intaiu investigatiune, in poterea mandatului compulsoriu din a. 1848 mai susu amintitu, pentru constatarea drepturiloru comunei; dara segregarea padurilor nici pe jumetate nu e terminata!

Nu! pentru-cà locuitorii comunei F. din partea de susu a satului, adeca „coloni alpestres," n'au capatatu nici o ramura de lemnu din padurile comune! éra caus'a celoru cu 45 jugere s'a pusu la o parte, pàna ce se va decide cestiunea de dreptu a coloniloru munteni. Prin actiunea presentata in anulu 1859 s'a fostu cerutu competentia din paduri pentru 83 respective cu a parochului si a docentelui 85 sessiuni colonicali si a patru dileri. Din acestia 57 au incheiatu pace; dara colonii montani n'au fostu provocati la pace; asemenea ia trecutu cu vederea si tribunalulu, de órece n'a decisu nimicu pentru ei, de si in asemenea cestiuni e a se aplicá principiulu inquisitoriu, in poterea caruia tribunalele sunt obligate a investigá si aflá ex offo, càti coloni si càti inquilini s'au eliberatu in 1848 si care ce folóse au avutu din paduri. Vedi patent'a din 1854 §. 48 si legea 53 ex. 1871 §-ulu 72.

Acestea prescrise legali nu s'au observatu fatia cu colonii munteni; prin urmare ei au fostu siliti a continuá processulu urditu in anulu 1859.

In tómn'a anului trecutu s'a tînutu pertractarea in fati'a locului, cu care ocasiune puçinu a lipsitu de nu s'a introdusu o investigatiune formale contra cutarui jude satescu, a carui plenipotentia nu erá pe placulu domniloru. Dar dieu si judele esmisu a datu dovedi stralucite despre escelent'a sa capacitate intru ajutorarea interesseloru feudali! Desbaterile animate si infocate au duratu doue dile in presenti'a sateniloru, carii emotionati de celea audite si vediute, parasira localitatea strigandu unii din ei: „uciga'i crucea!"

Daca ar sci comtess'a Catinca n. Kendefi soci'a celui dintaiu cavaleru, cum compromitu inspectorii si economii bunuriloru ei justiti'a Transil. chiaru cu caus'a escelentiei sale, opunenduse pàna la absurditate drepteloru pretensiuni ale poporului, credu cà si-ar purificá binisioru personalulu aplicatiloru pe la bunurile, pe unde se intempla asemenea proceduri scandalóse, si totu una-data ar face capetu la asemenea processe chiaru in propriulu interessu, cà-ci dómn'a comtessa este o dama cu multu mai de spiritu, mai cu minte si totuodata mai generósa, decàtu se póta suferi ruinarea poporatiunei rurale, prin urmare si sigur'a deteriorare a mosiiloru sale, care fàra muncitori nu se potu cultivá.

Aci ne oprimu; continuarea va urmá peste 10—15 ani, dupa deciderea definitiva a causei.*).

Clusiu, in Februariu 1880.

*) Intru adeveru, locuitorii din Fenesielu sunt admirabili in perseveranti'a pe langa drepturile loru in periodu de ani 32, adeca pàna in a dou'a generatiune, cu atàtu mai virtosu, cà comun'a loru stà numai din 85 familii cu totulu. Una inse ne lipsesce in acésta informatiune! Nu s'au adressatu locuitorii nici-odata càtra dómn'a comtessa? Red.

Transilvani'a.

— Sibiiu, 16/3 Martiu. Mai avemu inca totu timpu de érna. Dupa càteva dile frumóse dela inceputulu lunei c., urmara venturi fórte reci, care in nóptea din 12 spre 13 se prefacura in orcanu furiosu cu ninsóre, dupa care dete érasi geru de 6—8 graduri R. preste nópte, inse si dio'a este frigu destulu. Acésta stare a atmosferei nu sufere cá neo'a din munti se se topésca in cantitati mari si asîa tînuturile nóstre sunt scutite de inundatiuni; asia nici vegetatiunea nu póte fi accelerata.

Comerciulu nostru mai din tóta Transilvani'a merge camu cá si carale cu boii, éra nici-decumu cá pe cali ferate; éra daca ar fi dupa prevederile diarieloru magiare, ar potea merge si numai cá melcii (boureii). Ele adeca au visatu, cà natiunea romanésca ar fi plamaditu in cursulu ernei unu complotu, cu statute, in care se obliga toti romanii, cá spre a'si resbuná càtu mai aspru de compatriotii loru, nici-unu romanu se nu mai cumpere nimicu dela nici-unu magiaru si anume se se ferésca a cumpará manufacturi dela mesteri si negutiatori! Sciti inse cà ide'a in sine este geniale? Ea se vede a fi dictata de consciintie agitate si torturate. „Kelet" in Nr. 58 ii dà rangulu antaiu, tractandu-o in primulu seu cu multe vorbe verdi si uscate, cá pe o simptoma fórte rea. Se póte inse, cá faim'a ce o latiescu dumnealoru se fia si numai o parola de di, data inadinsu dela Clusiu si B.-Pest'a, in ajunulu unei lovituri noue ce se prepara asupra romaniloru.

Suntemu dedati cu parole de acelea. In anii 1830—40, pre candu romanii revenisera la Suplex libellus din 1791 insistandu pentru restabilirea drepturiloru nationali, politice, religióse, parol'a erá: Russolatri'a si se cautá prin ladile preotiloru portretulu lui Nicolau I. In 1842—1847 pre candu erau se bage limb'a magiara si in biserici, éra iobagimea se fia spoliata de partea 1/2 a mosiiloru prin urbariu, parol'a suná: Daco-romani'a. In a. a. 1848—9 Camarilla si Comunismu. Dela 1861 incóce érasi Dacoromania, Russolatria, Comunismu. Acumu, dupace comunismulu infloresce la classea ciocoiloru catilinari, se incérca a iritá pe gubernu si pe dinasthia contra romaniloru prin alta strategema, asta-data inse mai multu decàtu nebunésca. Au nu vedu ei, cà lovitur'a loru nemeresce in bietii professionisti nevinovati, cari n'au a face nimicu cu proiectele comunistice a le ciocoiloru.

Se prea intielege, cà bietii professionisti aru fi perduti si ruin'a orasieloru unguresci din Transilvani'a ar fi in càtiva ani cá sigura, indata ce immens'a maioritate romanésca s'ar decide cá se nu mai cumpere nimicu dela magiari, ci marginindu-se pe langa industri'a sa de casa, inmultindu'si professionistii de nationalitatea sa si aparandu-se de luxulu charlatanu, se cumpere cele trebuintióse unii dela altii, camu asia precum facu jidovii in mai multe tieri pàna in dio'a de astadi.

In a. 1849 pre candu inpuscau si spendiurau din romani in tóte partile tierei, sau celu puçinu indesau temnitiele cu ei si le luau vitele, satenii nu mai duceau la nici-unu orasiu ungurescu, vite, cerealii, legume, lemne, paseri de casa etc.; din Aprile inainte orasienii venisera in periculu de a peri de fóme si golatate, cu bani in mana; professionistii nu mai aveau materii crude, piei, seu, lana, canepa, scanduri si alta lemneria, din ce se lucre. Atunci chiaru professionistii au inceputu se proteste, cá se nu mai spendiure pe romani, cà-ci fàra ei sunt de saritu in apa si nu voru avea nici de unde se mai platésca inpositele.

Dara apoi nu totu asia au facutu magiarii sub comand'a lui Kossuth, dela 1842 pàna in 1849? Au terorisatu pe poporu cá se nu mai cutedie a cumpará nici-o manufactura sau fabricatu dela austriaci, ci numai de cele lucrate in tiéra, pentru-cá ceia se ingenunchia si se péra. Betranii isi mai aducu bine aminte de boltele si de magazinele cu inscriptiunea Honi (patrioticu). Sciti cà si grafinele incepusera se amble in fuste de a le secuienceloru.

Si apoi ce mai atàta sporiu de vorba? In legile transilvane stà curatu, cà romanii se nu cutedie a portá vestmente cá orasienii. Asia dara romanii revenindu la portulu loru nationale vechiu, nu aru face mai multu, decàtu s'aru conformá „omenóseloru" legi feudali. De altumentrea, tocma in septeman'a trecuta, cu ocasiunea deschiderei bazarului din Clusiu, publiculu avù ocasiune de a se delectá in escelent'a figura ce au facutu càteva comtesse, baronesse si alte dómne si domnisióre in porturile romanesci de pre la Zlatn'a, Abrudu (Buciumu), Hatiegu, Orasci'a, Brasiovu, Sacele, Sibiiu, Salisce, Nasaudu etc., unele mai pittoresci si mai de gustu decàtu altele.

Se nu mai cerce ciocoii a invrajmasi pe poporu cu poporu, se nu mai semene ventu, cá se nu secere orcane. Romanii nu urescu pe niciunu poporu; ei sunt adversari ai sistemei actuale si ai celui mai afurisitu ciocoismu, din tóta convictiunea sufletului loru.

---

viétia relative mai scurta, sub o forma sau alt'a suferisera diverse persecutiuni, si inca nu numai dela straini, ci si chiaru si dela romani. Joanu Bobu, a carui activitate de ani 48 cade parte mare in periodulu celu mai criticu alu resbóieloru universali, a sciutu se invetie din suferintiele antecessoriloru, se se inarme cu patientia, se prepare viitoriulu cu prudenti'a barbatului de statu, in liniste, in tacere, cu atàtu mai virtosu, cà chiaru existenti'a episcopiei si a instituteloru din Blasiu insuflá grija mare adversariloru. In cei din urma ani ai vietiei sale, pentru episcopulu Bobu fu adeverata providentia, cà pe langa alti càtiva barbati de greutate, avù pe celu mai desteptu si mai laboriosu de secretariu alu seu in persón'a lui Lemeni, care pe langa ce se aflá in curentulu toturoru afaceriloru diecesane si nu lasá se le acopere pulberea, apoi si portá o lupta necurmata cu jurisdictiunile esterne pentru apararea clerului. Celu mai stralucitu testimoniu datu óresicumu fàra voia despre acea activitate a cancelariei episcopesci se afla intr'o epistola a comitelui Dionisiu Bánffy, unulu dintre fii fostului gubernatoru, pe care am citit'o si eu (Papf.). In aceea se facea episcopului inputare, „cà 'si prepara clerulu pentru timpuri revolutionarie." Asia se póte dice despre Lemeni, cà elu in anii din urma portase pe nonagenariulu episcopu cá si unu Aeneas pius pe braciale sale, pàna candu betranulu isi dete sufletulu in man'a Creatorului a tóte. (Va urmá.)

Din capital'a Romaniei.

Mercuri, 27 Februariu st. v. la órele 11 1/2, Ex. S. D. comite de Wesdehlen, tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiariu alu M. S. imperatorelui Germaniei, rege alu Prussiei, au fostu primitu inpreuna cu personalulu legatiunei imperiale si regale la Palatulu din capitala, in audientia oficiala, cu ceremonialulu prescrisu.

Ex. S. D. comite de Wesdehlen au avutu onórea a remite M. S. R. Domnului in presenti'a d-lui ministru secretaru de Statu la parlamentulu afaceriloru straine, scrisorile care'lu acredita, in calitate de tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiariu.

Dupa terminarea audientiei oficiale, d. ministru plenipotentiaru au avutu onórea a presentá personalulu legatiunei M. S. R. Domnului.

Ex. S. D. comite de Wesdehlen au fostu primitu apoi, inpreuna cu personalulu legatiunei, de M. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de Curtea Sa, si, la urma au fostu recondusu la ospelulu seu, cu ceremonialu ce au presidatu la sosire'i.

Joi in 28 Februariu st. v. la órele 11 1/2, Ex. S. d. Ducros-Aubert, tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiariu alu Republicei francese, au fostu primitu, inpreuna cu personalulu legatiunei Franciei, la Palatulu din capitala, in audientia oficiala cu ceremonialulu prescrisu.

Ex. S. d. Ducros-Aubert au avutu onórea a remite M. S. R. Domnului in presenti'a d-lui ministru secretariu de Statu la departamentulu afaceriloru straine, scrisorile care ilu acredita in calitate de tramisu extra-ordinariu si ministru plenipotentiariu alu Republicei francese, pe langa persón'a Mariei Sale Regale.

Dupa terminarea audientiei oficiale d. ministru plenipotentiaru au avutu onórea a presentá personalulu legatiunei M. S. R. Domnului.

Ex. S. d. Ducros-Aubert au fostu primitu, apoi inpreuna cu personalulu legatiunei, de M. S. R. Dómn'a, fiindu incongiurata de Curtea Sa, si, la urma au fostu recondusu la ospelulu seu, cu ceremonialulu ce au presidatu la sosire'i.

Aflamu, dice „Press'a", cà in diu'a de 27, au fostu la Curtea nóstra o primire, de o alta natura. D. B. Boerescu au avutu onórea, cá ministru de culte, a remite M. S. R. Dómnei brevetulu si medali'a Benemerenti, cl. I, pentru meritele si operele literarie ale M. Sale. Acésta justa si cu adeveratu bine meritata distinctiune, d. ministru de culte au rugatu pe M. S. Dómn'a se o primésca, dupa propunerea intregului consiliu de ministri. Ea s'au adressatu, nu principessei Domnitóre, ci femeiei superióre, distinsei autóre, ale carei cunoscintie variate si merite literarie sunt cunoscute de toti, si care pe langa alte opere, prin traductiunile sale in limb'a germana, si in versuri, au sciutu se reproduca, cu o rara fidelitate, cele mai alese piese din autorii nostrii, si mai cu séma din Alesandri, spre a le face cunoscute in Europ'a, si a le poporarisá, cá se dicemu asia, in Germani'a si chiaru in Engliter'a.

Déca distinctiunea au fostu propusa de ministri, ea este sanctionata de tóta opiniunea publica din Romani'a si din Europ'a. Pentru cà meritele literarie cá si virtutile Dómnei nóstre, sunt cunoscute si apreciate, nu numai la noi, ci si in strainetate.

D. B. Boerescu, ministru secretariu de Statu la departamentulu afaceriloru straine, este numitu membru alu ordinului Steau'a Romaniei, in gradulu de mare cruce.

„Monitorulu oficialu", publicandu darea de sama despre venitulu concertului datu la 22 Januariu in folosulu seraciloru, o insoçesce cu urmatórele cuvinte:

Concertulu datu la 22 Januariu, pentru ajutoriulu celoru in lipsa, subt patronagiulu A. S. R. Dómn'a si organisatu de d-n'a Pia Brateanu, cu binevoitoriulu concursu alu mai multoru dómne, au produsu cifr'a de lei 6383, in care intra si cheltuielele serei in suma de 669 lei.

D-n'a Pia Brateanu au inaintatu ministeriului, din citat'a suma lei 3714 spre a se distribui locuitoriloru in lipsa. Sum'a de 2000 lei s'au tramisu inundatiloru de preste munti.

Ministeriulu publicandu totuodata si comptulu primitu dela d-n'a Pia Brateanu, esprima in numele suferindiloru, multiamiri atàtu d-nei Pia Brateanu, precum si dómneloru din societate, care au bine-voitu a dá sociei presiedintelui consiliului de ministrii concursulu loru, spre a veni si astadata in ajutoriulu celoru in lipsa.

Prin inaltu decretu dupa propunerea facuta, prin raportu, de d. ministru secretariu de Statu la departamentulu culteloru si instructiunei publice, d-lu Ilariu Hodosiu, professoru de limb'a germana dela scól'a comerciala din Bucuresci, s'au confirmatu definitivu in postulu ce ilu ocupa.

Pentru ocuparea in modu provisoriu a catedreloru dela scólele urbane devenite vacante prin separarea de classe, minist. instructiunei publice publica concursu, care se

va tînea cu incepere dela 22 Juniu viitoru. „Monitoriulu“ dela 28 Februariu arata catedrele vacante si loculu unde se va tînea concursulu.

Consiliulu universitatii au publicatu concursu pentru tramiterea unui studentu la Paris, se studiedie sciintiele fisice, cu aplicatiune la chemi'a industriala, in scól'a centrala. Fericitulu ce va reusi la esamenu, va avea o bursa de 3,200 lei pe fia-care anu si 800 lei pentru plat'a anuala a scólei.

Aspirantii se voru inscrie dela 1—29 Aprile a. c. st. v., in cancelari'a universitatiei din Bucuresci.

Din Moldov'a.

— Jasi, 26 Febr. (9 Mart. Estrasu) . . . Corespondentele D-Tale din Nr. 16 dice, cà „nu cunósce bine inpregiurarile din Munteni'a, pentru-cá se póta asemená starea poporului de acolo cu acelui de aici. Eu ilu asiguru din partea mea, cà am avutu ocasiuni fórte dese de a me informá de aprópe si de starea poporului din Munteni'a, si pociu dice in cugetu curatu, cà departe de a fi ea stralucita, de care nu póte fi vorb'a, este inse multu mai de suferitu, mai virtosu din causa, cà ori-si cum, in Munteni'a drepturile locuitoriloru sunt asecurate mai bine; acestia mai sciu se reclame, se arate asupririle, au curagiulu se alerge la Bucuresci, se denuntie, pe primaria, perceptoru, subprefectu, prefectu si pe tóta lumea, si n'amu prea auditu cá sub domni'a lui Carolu, ba nici in anii de antai ai domniei lui Cusa-Voda, se fia cutediatu cineva a'lu opri din drumu si a'lu pedepsi, pentru cà „a mersu la Voda cu jalba pusa in protiapu*)“, cum dice poporulu. Inpregiurarea cà in Munteni'a mai nu vedi jidovi pe la sate, usiorédia erasi multu sórtea tieraniloru. Preste acésta, mie mi se pare cà proprietarii din Munteni'a sunt de regula mai drepti si mai milosi càtra poporatiunea rurale, si tiranii facu numai esceptiune. Acésta si póte fi un'a din causele, cà de 50 de ani, de candu au esitu turculu cu totulu din tiéra, Munteni'a castiga neincetatu colonisti din Transilvani'a, nu numai pe sub munti, ci si pe Ialomiti'a de vale pàna in Dunare, si daca va incetá vreodata sistem'a arendariloru pe terminu scurtu numai de càte 5—6 ani, Munteni'a va castigá neincetatu locuitori, éra proprietarii moldoveni ii voru perde si voru remanea cu jidovii cá cu patronii loru. Dara corespondentele DTale ar face bine se ve descria in termini plastici, inca si starea desperata a locuitoriloru romani dela orasie; se faceti dv. ceea ce nu facu diariele de aici, care cu esceptiune de trei, sunt jidovesci, scrise romanesce — reu, cumu diceti dv. cà se scriu in Ungari'a cele unguresci. Se vi se faca odata analis'a locuitoriloru din Jasi, altadata din Galati, mai apoi din Folticeni si Botosieni etc., cá se ve luati de capu.

Éca ce mai adaoge unu altu corespondente:

„Pe di ce merge, materialismulu, coruptiunea, minciunea, charlatani'a, escrocheri'a, indiferentismulu, desnationalisarea, o generatiune corupta si ignoranta ce se cresce in Moldov'a, servilismulu si in fine tradarea**) ucidu incetu cu incetulu simtiementulu celu mai de pre urma alu natiunei.“

Atentatulu asupra Dictatorului.

Justiti'a russa lucrédia atàtu de promptu, in càtu criminalulu Mlodetzki — sau mai bine disu Molodtzoff — e condamnatu, esecutatu si ingropatu, pe candu abea ne sosescu primele amenunte despre faptulu lui. Ceea ce spunu foile di Petersburg e fórte neinsemnatu; aflamu inse in „Köln. Ztg.“ o corespondentia din 4 Martiu, din care estragemu urmatórele:

„Locuinti'a generalului Loris Melicoff se afla in Morscoja mare, vis-à-vis de biseric'a reformata. Inaintea casei stau sentinele. Marscaja este una din cele mai amblate si cele mai elegante strade din Petersburg. La vreo 150 pasi de locuinti'a lui Loris Melicoff se afla ambassad'a germana si vis-à-vis de acésta ambassad'a americana. In astfelu de dile (a dou'a di de serbarea jubileului) circulá pe strada nenumerate trasuri si sute de pedestrii. Asassinulu n'ar fi potutu scapá nici intr'unu chipu. Elu trebuiá se isi dica cà de nu se va sinucide, va fi spendiuratu. Hipolit Mlodetzki, unu ovreu botezatu, de vreo 30 ani, brunetu si bine inbracatu, pandi fàra de a se cugetá la sinucidere, pe noulu gubernoru in strad'a postei. Elu erá provediutu cu unu revolveru de unu calibru micu. Strad'a postii intra in strad'a Mouscaja abea 10 pasi de pórta casei lui Loris Melicoff. Elu se postà in coltiu, adica se plimbá acum in strad'a postii, acum in strad'a Morscaja, inse nu se apropriá de casa generalului. Rendasii si portarii ilu vediura, inse nu ilu suspicionara. Candu venea in fine gubernorulu, necunoscutulu trecu strad'a Morscaja. Candu ajunse in coltiu, Melicoff tocmai parasea trasura; unu picioru inca erá pe scar'a trasurei, candu atentatorulu facù càteva sarituri si trase unu focu asupra lui, din departare de abia 3 pasi. Loris Melicoff stá intorsu de jumetate spre cas'a sa, adeca cu spatele càtra atentatoru. Glontiulu trecu printre man'a drépta si sioldu, gaurindu-i paletonulu si jachetulu. Loris Melicoff care, dupa cum spune insusi, simti o atingere, se intórse iute spre a prinde pe reu facetoru. Acela erá deja trantitu la pamentu langa revolverulu seu. Unu flacau de vreo 19 ani alergase spre ucigasiu si punendu-i piedica ilu tranti la pamentu, inainte de a potea trage a dou'a óra cu arm'a. Cazacii si Melicoff venindu ilu apucara si ilu transportara spre locuinti'a generalului. Acestea tóte s'au intemplatu in càteva minute, si in acestu timpu scurtu se si adunasera inaintea bisericei reformate mai multe sute de ómeni.

Celu puçinu 30 policisti se aflau de fatia. Trotoarulu de dinaintea casei lui Loris Melicoff fu inchisu. O jumetate de óra dupa atentatu am fostu la fati'a loculi si dejá veneau marii principi si mai multi domni din suit'a Imperatului spre a felicitá pe generalu. Celu de anteiu pe care l'am intalnitu venindu dela Loris Melicoff a fostu generalulu Drentelen. Elu siedea in trasura rezimatu in unu coltiu. Abea ilu poteai cunósce; càte doui cazaci mergeau pe fiecare parte a trasurei mai lipiti de ferestre. Dupa aceea mai venira diferiti generali si mari demnitari, toti cu cazaci. De odata resuna unu hura entusiasmatu. Soçi'a mostenitorului de tronu, marea principessa Dagmar, venia acompaniata numai de o dama de onóre, dupa densa nu mergea nici unu cazacu. Ea siedea fàra grija in trasur'a deschisa si multiumea celoru ce o salutau. Ea tramise generalului Loris Melicoff o carta, apoi pleca admirata si salutata de toti. Mostenitorulu de tronu veni asemenea fàra cazaci. Elu siedea majestosu in trasur'a deschisa, in càtu ilu vedea ori si cine. Elu parasi trasur'a si merse cá si candu n'ar esistá nici unu asassinu indrasnetiu, la superiorulu seu actualu. Aci petrecu càtva timpu apoi se departa sub strigatele de hura ale fiitoriloru sei supusi. Si Alexe Alexandrovici, alu treilea fiu alu Imperatului, visità pe marele comandoru, fara suita de cazaci.

Din prima instructiune a lui Mlodetzki sunt cunoscute urmatórele amenunte. Elu a disu càtra generalulu Zurof, cà daca nu i-au succesu incercarea acum, va succede unui alu douilea, sau alu treilea. „Contele Loris Melicoff va fi omorîtu de noi,“ adaose elu. Numele prisonierului, dupa archiv'a politiei este Hipolit Molodtzoff, nu Mlodetzki, dupa cum a spusu elu. Dupa ce i s'a anuntiatu sentintia se dice cà s'ar fi esprimatu astfelu:

„In anulu trecutu am fostu arestatu in Petersburg si transportatu in districtulu meu Slutsk, gubernamentulu Minsk. Pe timpulu petrecerei acolo am facutu cunoscinti'a unui policistu, caruia i-amu furatu unu revolveru. Fiindu cà eram sub supraveghierea politiei imi erá greu de a me departá; dupa unu timpu órecare imi succese si acésta, si asia umblamu din orasiu in orasiu. Aflandu inse dela membrii din partid'a revolutionara, cà se pregateste pentru 2 Martiu o revolutiune si cà vomu capatá poterea, m'amu hotaritu a merge cu ori-ce pretiu la St. Petersburg. Eu umblamu totu cu revolverulu la mine. In 18 Februariu am auditu despre esplodia din palatulu de érna si in 20 eram in Petersburg. Dupa ce am aflatu in 27 Februariu despre instalarea comissiunei supreme si despre numirea lui Loris Melicoff cá presiedinte, primiramu ordinu cà la 2 Martiu nu se va intreprinde nimicu. Vediendu cà generalulu Melicoff e caus'a amanarii, ceea ce me inpiedecá de a priimi parale, m'am decisu se-lu omoru. In 2 Martiu l'am cautatu in zadaru. Éri la 10 óre eram la pórt'a lui. Am vediutu cum s'a suitu in trasura si a plecatu, nu mi s'a oferitu inse ocasiune de a trage asupra lui. Reintorcendu-se inse am trasu.“

(„Timpulu.“)

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

— Temisiór'a, 1/13 Martiu. (Estrasu) . . Vicecomitele Roeth, despre a carui sinucidere ati cititu destule in diariele unguresci, a fostu si elu unulu din vrasmasii jurati ai elementului romanescu. Asia in Banatu de 6 septemani incóce disparura trei „chefi“ de comitatu. Dicemu chefi, capi, capetenii, cà-ci precum este si in Transilvani'a, asia si aici in realitate viceprefectii administra si ei sunt responsabili pentru portarea functionariloru subordinati, éra prefectii (comites supremi) sunt mai multu numai de controla in numele ministeriului. Asia Pausz datu in criminalu, dara fugitu, Ghica suspinsu si trasu in cercetare, Roeth inpuscatu. Diariele jidovesci lauda caracterulu si onestatea acestui din urma. Se póte cà elu pentru persón'a sa fusese onestu; este inse bine se asteptamu resultatulu visitatiunei toturoru casseloru publice, cá se se védia cumu remane cu ceilalti functionari. Atàta se vorbia de multu, cà banii orfaniloru sunt atacati si aici. Pàna acum scimu positivu numai atàta, cà notariulu din suburbea Maiere a defraudatu din doue casse. Elu este suspinsu, dara se preambla in tóta libertatea cá ori-ce omu de tréba. Resultatulu pàna acum este, cà consiliulu representativu centrale alu cetatiei a decisu a pedepsi pentru hoti'a notariului pe locuitorii suburbei, prin cassarea deregatoriei comunale si incorporarea la Josephstadt. DVóstra cei din Ardealu nu poteti avea idea de ceea ce se face pe la noi cu banii publici.

Conspectu statisticu-sanitariu pro 1879 din cercului Rodnei alu comitatulu Bistriti'a-Nasaudu.*)

(Urmare si fine.)

Plantele cari stau mai multu tempu in umediala, prin ajutoriulu aerului trecu in fermentatiune si putrediune. Din acestea se desvólta cele mai multe animalcule párásite, de plante, cari sunt caus'a principale a mai multoru morburi endemice, epidemice si contagióse. Din acelea animalcule se ivescu morburile: dyphtheritis, scarlatin'a, morbili, bubatulu, tuss'a convulsiva, frigurile intermittente s. a. Locuri de acelea baltóse sunt favoritóre in unele tempuri si pentru desvoltarea si latirea contagiului de cholera. Afirmarea din urma se dovedesce destulu de claru si cu epidemi'a de cholera din 1873, care in comun'a Maieru au domnitu in modulu celu mai infricosiatu. Fiindu loculu amintitu corespundiatoriu pentru desvoltarea párásiteloru, aceste in scurtu tempu se sporescu fórte usioru, cu miliardele, infecta aerulu si ap'a necessaria de beutu, care se stracura prin partile pamentului. Ajungêndu aceste párásite microscopice in organismulu omului, producu diverse morburi, cari apoi desvoltanduse, se nasce contagiulu infectatoriu, acomodatu pentru a se lati dela unu individu la altulu. De aici se esplica, pentru-ce au fostu morburile amintite in estensiune asia mare si periculósa intre locuitorii comuneloru susu citate. Totu de aici se ivescu aceste morburi mai cu séma primavér'a si tómn'a, candu adeca tempulu este ploiosu, aerulu si pamentulu plinu de umediala.

Feliulu morburiloru stà in legatura cu soiulu párásiteloru si desvoltarea acestora depinde dela schimbarile tempului favoritoriu pentru sporirea si sustînerea loru. Din acestu incidentu se esplica si variele epidemii ivite in diversele perióde ale tempului. Pettenkofer, a dedusu influinti'a morburiloru epidemice, d. e. a cholerei, din calitatile pamentului; totu elu au descoperitu, cà unele locuri, d. e. — Lyon — sunt aparate de cholera.

O alta inpregiurare fórte ruinatóre pentru sanatate este si acea datina rea si fórte urita, cà casele locuitoriloru de regula sunt in legatura cu grasdurile si cu cotetiele viteloru, sau aprópe de aceste. Gunoiulu dela vite este gramaditu tocma in apropierea caseloru, unde si remane de multeori cu anii intregi. Afara de aceea sunt inca de luatu in consideratiune si locuintiele strimte, mici si intunecóse. si ce e mai multu, inca si necurate. De aici póte se pricépa ori-cine, cà mai cu séma primavér'a candu se topesce neao'a si atmosfer'a incepe a se incaldi, ce aeru puturosu póte fi in jurulu caseloru si preste totu in comunele unde stagnédia atàta umediala, gunoiu putredu si alte spurcatiuni. Se intielege totuodata, cà prunci, cá persóne fàra occupatiune, sunt siliti a petrece mai multu tempu in acelu aeru nesanatosu. Acésta e caus'a, cà in tempurile amintite mai virtosu pruncii au fostu espusi la morburi contagióse. Totu inpregiurari de acestea au contribuitu la latirea si decurgerea nefavoritóre a morburiloru amintite.

Serbarea priveghiuriloru si a pomeneloru pe tempulu càtu au duratu epidemiile, au fostu totu atàtea datine acomodate pentru latirea contagiului.

Prin scurt'a amintire scripturistica am voitu numai a informá pe onorabilii lectori despre causele principali ale mortalitatiei si ale multoru pericule de viétia, anume la persónele tinere, in care se concentrédia sperantiele viitoriului natiunei.

*) Sub domni'a fanariotiloru bietii tierani asupriti mergeau la càte unu logiotatos, care stá cu o mescióra mica la pórt'a vreunui edificiu publicu, cu calimariu de alama la brâu si facea „jalbi“ pe càtu te tocmiai cu elu, dela 1 pàna la 10 lei vechi (15 cri pàna la 1 fl. 50 cr.), apoi tieranii crepau o prajina lunga la unu capu, bagau „jalb'a“ in ea si o ridicau asia pàna susu la ferestrile unde credeau ei cà siede Voda.

**) Allusiune la nou'a partida ce se dice alui Grigorie M. Sturdza numitu si Muchlis pasia, carui 'ia casiunatu acum, ajunsu la nepotintia, se se faca elu domnu, sub protectiunea Russiei.

Multi voru trage la indoiala possibilitatea delaturarei reului periculosu, dara n'au cuventu; cà-ci tote causele de bóle si mórte, discutate acilea, se potu delaturá, unele de totu, altele in parte mare. Prin labóre si energia se potu nimici cuiburile de clocitur'a morburiloru. Conditiunile recerute in acésta privintia ar fi deschiderea mai multoru canale, cá se se dea cursu liberu apei, care esundédia si acopere teritoriulu locuitu de ómeni. Supraveghiare politiana sanitara la edificarea locuintieloru, sustienerea curatieniei, — cu unu cuventu, energiós'a aplicare a legei sanitarie, care precum se vede, esista numai pe charthia, fàra de a fi introdusa si in fapta.

Acestea cadu in datorintiele oficiiloru si comissiuniloru sanitarie, introduse in fiacare comuna; ele sunt obligate a ingriji pentru delaturarea reului, care amenintia cu nimicire totale mai multe generatiuni.

Prin ducerea in deplinire a acestoru conditiuni, multe sute si mii de persóne aru fi scapate din ghiarele mortiei, si barbatii de statu si toti ómenii de bine, si toti càti dorescu inflorirea natiunei loru, nu aru avea atàtea cause de a se plange asupr'a degenerarei si inpuçinarei locuitoriloru.

Fórte m'asĭu bucurá déca aceste puçine cuvinte ar aduce in miscare activa simtiulu humanu si nationale alu acelora, cari sunt chiamati a se interesá pentru binele si educatiunea poporului simplu.

Stoica, med. cerc.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) In 29 Februariu st. v. au muritu in Bucuresci vechiulu si cunoscutulu poetu satiricu romanu

Constantinu Balacescu

in etate de 80 ani.

Fia-'i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

— (Calendarele de parete „Daci'a“ si esistenti'a statului magiaru.) Relativu la acésta afacere cetimu in „Romani'a libera“ urmatórele:

„Unulu din amicii nostri a tramisu dilele acestea peste munti, fratiloru sei, nisce calindare de parete, din cele cu titlulu „a le Daciei.“ Ce se vedi? Autoritatile magiare confiscara acele calendare, tragèndu la respundere atàtu pe persónele carora li s'au adressatu, càtu si pe tramitietoru, pentru crim'a: „de a fi comisu o fapta menita a submină esistentiá statului magiaru.“

„Siubrede picióre, adaoge citatulu diariu, mai are statulu magiaru, déca 'i potu periclitá esisienti'a nisce — calendare de parete.“

— (Arestarea unui feldmarsialu-lieutenantu.) Mare sensatiune a facutu in Vien'a si cu deosebire in cercurile militare austro-ungare, arestarea neasteptata a feldmaresialu-lieutenantului in pensiune Ottokar baronu de Prochaska, din causa de escrocheria.

Acestu generalu, pentru cá se isi reparedie starea sa finantiara ruinata, au vendutu prin mijlocirea unui anume Franciscu Kriegshammer, licvidatoru alu reuniunei de casse din Vien'a, care si elu fu arestatu, unui consortiu parisianu o falsa concessiune pentru infiintiarea unei bance de jocu in San Marino, pentru sum'a de 150.000 franci din cari au si primitu sum'a de 120.000 franci. Nu multu dupa aceea consortiulu inse; prinse de veste cà au fostu insielatu si isi luà unu advocatu. Resultatulu cercetariloru au fostu arestarea ambiloru complici si darea loru in judecata.

— (Bugetulu instructiunei si alu militiei.) Comparandu aceste doue bugete intre sine a le catoruva state, vomu ajunge la resultatulu, cà de persóna se vine in Americ'a de nordu: pentru instructiune 4 fl. 69 cr., pentru militie 3 fl. 22 cr.; Elveti'a: pentru instructiune 1 fl. 31 cr., pentru militie 2 fl. 32 cr.; Angli'a: pentru instructiune 93 cr., pentru militie 7 fl. 22 cr.; Germani'a: pentru instructiune 1 fl. 43 cr., pentru militie 8 fl. 38 cr.; Austri'a: pentru instructiune 84 cr., pentru militie 3 fl. 22 cr.; Franci'a: pentru instructiune 72 cr., pentru militie 10 fl. 36 cr.; Itali'a: pentru instructiune 42 cr., pentru militie 3 fl. 64 cr.

— (Recunoscintia chinesésca.) Precumu afirma o scire telegrafica din Shangai, ambassadorulu chinesescu Changowi au fostu decapitatu, din causa cà au incheiatu cu gubernulu russescu unu tractatu nefavorabilu pentru interessele imperiului chinesescu.

— (Despre unu elefantu cu minte) se scrie din Moscv'a urmatórea istorióra: Intr'o nópte s'au aprinsu comptoarulu gradinei botanice. Indata ce elefantulu observa foculu si alergarea ómeniloru cá se ilu stinga, isi rupse lantiurile, alergà la unu lacu din apropiare, si dupa ce aflà o gaura sparta in ghiatia, trase apa in lungulu seu botu, se intórse fàra intardiere la obiectulu ardiendu si dandu la o parte pe cei ce 'i stá in cale, stropi cu ap'a pe care o aduse din lacu. Dupa ce si-au terminatu lucrulu, redicà pe pazitoriulu seu pe céf'a sa si se reintórse érasi liniscitu la loculu seu, unde in semnu de recunoscintia pentru cà au contribuitu din partea sa la stingerea focului, primi o dupla portiune de nutretiu.

Bibliografia.

— Sumariulu materiiloru coprinse in fasciclulu I alu Annaliloru associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu: Genesea Annaliloru, (cá prefatiune) de Dr. Jos. Hodosiu. Activitatea Asociatiunei transilvane pe terenulu practicu (cá studiu retrospectivu preste publicatiunile anterióre) de G. Baritiu.

Partea oficiala. Processulu verbale alu adunarei generale dela Sîmleu din 1878. Processu verbale alu comitetului din 24 Septembre 1878; 3 Januariu 1878; 11 Jan. 1878; 27 Febr. 1878; 10 Maiu 1878; 30 Maiu 1878; 30 Juniu 1878; 29 Juliu 1878. Adunarea gen. din Segisióra: Discursulu de deschidere alu vice-presiedintelui consiliariu de curte Jacobu Bologa. Siedinti'a I. Raportulu comitetului pe anulu 1878 9 de secretariulu Dr. Jos. Hodosiu. Cuventu de bineventare alu protopopului Zacharia Boiu in numele Segisioreniloru si rogatiunea. Processu verbale alu comitetului din 6 Septem. 1879; 11 Sept. 1879; 31 Octobre 1879; 1 Novembre 1879; 4 Nov. 1879; 31 Decembre 1879.

Partea literaria. „La race latine“, dissertatiune de G. Baritiu. Prim'a tipografia in Transilvani'a si primele carti romanesci, de acelasiu. Scóle superiore de fete, dela acelasiu. Consideratiuni asupra starei poporului si a midiulóceloru prin care s'ar potea ajutá, de repaus. parochu si adm. protop. M. Tom'a, dissertatiune tînuta in adunarea despart. III.

Apendice. Ratiociniu despre perceptele si erogatele cassei Asociatiunei transilvane. Publicarea baniloru incursi la cass'a Associatiunei dela 15 Decembre 1878 pàna la 31 Dec. 1879. Pretiulu 90 cr. v. a. = 2 franci.

— Pre candu abonatii istoriei despre resboiulu orientale erau p'aci se'si pérda tóta patienti'a, ne veni dela Gratiu pe langa una privata, fórte dorerósa, urmatóri'a corespondentia litografata:

Graz, in 26 Februariu 1880.

Prea stimate Domnule!

Diverse greutati neprevediute, inse pentru aceea fórte insemnate, pórta vin'a la intardiarea aparerei finei opului „Resb. orient.“ resp. a fasciculeloru XI—XV, a acestui opu, din care 'mi am propusu a creá unu opu nationalu, care se descrie nepartinitoriu si cu colori vii meritele vitezei armate romane, si ale eroiloru cari s'au luptatu si 'si-au versatu sangele pe campulu de onóre pentru independinti'a Romaniei de supremati'a turcésca, in càtu de si unii din ei au platitu si au sigilatu cu viati'a loru independenti'a, totusi se remana urmasiloru unu opu, in care se se afle insirate faptele eroice ale fiacaruia fàra partinire, si judecate dupa dreptate.

Din norocire aceste greutati sunt invinse, si finea opului va aparea in cateva dile, si Vi-lu voiu trimete in decursulu lunei viitóre dupa dorinti'a Dvóstre cu recepere postala (Postnachnahme).

Eu am sperantia, cà ceea ce sunt in placut'a positiune de a presentá, nu va lipsi de a face o inpressiune favorabila, si va inpacá pe onoratii mei abonati cari 'mi voru darui érasi increderea. — La acésta ocasiune am onórea a Ve face atentu, cà conformu dorintiei esprimate din mai multe parti, amu comandatu pareti infrumsetiati cu auru, fórte eleganti, si prin acésta 'mi iau libertatea a Ve intrebá, déca doriti si DVóstra a primi cu finea opului astfeliu de pareti, cari costa numai 1 fl. — In privinti'a celoru doue tablouri mari: „Cucerirea unui drapelu“ si „Cucerirea redutei Griviti'a“, ve voiu inpartasi mai tardiu cu de amenuntulu.

De presente inca nu sunt gata, cu tóte cà se lucra la ele de timpu indelungatu la o firma renumita, care dà garantia destula, cà voru fi reproduse fórte bine, nu cá „Ocuparea Plevnei“, care e lucrata la o alta firma, si care n'a multiamitu asteptarile mele.

In Maiu se va gatá tabloulu primu „Cucerirea unui drapelu“ si ceva mai tardiu alu douilea. — Eu voiu trimete dupa aceea in tóte locurile mai inpoporate si la tóte redactiunile càte unu exemplariu spre a'lu espune intr'unu localu publicu, cá se aiba fia-cine de alu vedea, si a se decide spre a'lu cumperá séu nu.

Rogandu-ve a'mi respunde in curendu in privinti'a trimeterei opului si a paretiloru, me subscriu cu tóta stim'a.

Paulu Cieslaru.
librariu.

Post'a redactiunei.

Dupace comunicatiunea pe calea ferata este deschisa de a dreptulu pàna la Bucuresci; dupace se spune cá de siguru, cà se va deschide si o cursa cu trenu acceleratu, de persóne, la intrebarea mai multora respundemu:

1. Abonamentu se face cu bani austriaci numai la fruntarie in Predealu; de acolo se platesce in moneta romanésca, auru, argintu, bilete hipotecarie, care au cursu mai bunu decàtu argintulu. 2. Ospetarii (Hotel) se afla multe in Bucuresci. Cele mai elegante, (prin urmare si mai scumpe) sunt: Grand-hotel de Bulevard. Grand-hotel Brofft. Hotel metropole. Mai de a dou'a mana: Dacia (odinióra Manucu) cu vreo 100 de camere. Union. Concordia vechia si noua. Orientu. Fieschi. Mai de a trei'a mana: National. London. Patria. Transilvania. Gabroveni. Bulgaria. Russi'a. Pest'a. Atena si altele càteva. La trei deschise numai in a. tr. nu le scimu firm'a. 3. Viéti'a de hotelu in Bucuresci este celu puçinu asia de scumpa cá in Vien'a. 4. La Ploiesci inca se afla vreo patru hotele bune. 5. Damu consiliulu, cá ori-ce passageru se intrebe indata la intrare, de tarif'a camereloru, cá se scia curatu ce are a plati. 6. La fruntaria in vam'a romanésca se visitédia tóte obiectele si de 1 anu incóce mai virtosu comerciantii se plangu mereu de chicane. 7. Passagerii se aiba pasportu.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 13 Martiu st. n.

	Vien'a	*Pest'a*
Rent'a de auru	101.85	101.75
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	—.—	78.75
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	92.—	91.75
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	81.80	82.25
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	118.90	118.75
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	89.75	89.50
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—.—	88.50
Obligatiuni urbariale temesiane	88.—	88.—
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—.—	87.50
Obligatiuni urbariale transilvane	88.70	88.—
Obligatiuni urbariale croato slavone	92.50	—.—
Obligatiuni ung de rescumpararea diecimei de vinu	91.50	91.25
Datorie de statu austriaca in chartie	71.30	71.80
Datoria de statu in argintu	72.05	72.—
Rent'a de auru austriaca	86.30	86.25
Sorti de statu dela 1860	128.50	128.—
Actiuni de banca austro-ung.	836.—	830.—
Actiuni de banca de creditu ung.	300.25	2 5.—
Actiuni de creditu aust.	282.25	282.50
Sorti unguresci cu premii	—.—	112.75
Argintu	—.—	—.—
Galbini imper.	5.57	5.52
Napoleondorulu	9.45½	9.45
100 marce nemtiesci	58.15	58.20

A XI-a adunare generala ordinara

a bancei generala de asiguratiune mutuala

„Transilvani'a“

va avea locu

Marti in 30 Martiu c. n. a. c.

la 3 óre dupa prandiu in cas'a propria a institutului (strad'a Cisnadiei Nr. 5.)

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de séma despre afacerile anului 1879.
2. Raportulu comitetului de supraveghiare.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare.
5. Propuneri incurse.
6. Sortiri de obligatiuni ale fondului de intemeiare.

Sibiiu, in 3 Martiu 1880.

(9) 1-2 **Consiliulu administrativu.**

Pentru cei ce patimescu de pieptu si plumani.

Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg

alu lui

Franciscu Wilhelm, farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare fortia vindecatóre si usiuratóre pentru morburile organeloru de respiratiune, pentru catarele gûtlejului si alu bronchieloru, tuse spasmotica, ragusiéla, multe alte suferintie ale gûtului si ale plumanil ru.

Fórte de recomandatu este acestu sucu cá preservativu pe tempuri negurôse si aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii si o necessitate pentru ómenii cari sufere de plumani; éra pentru cantareti si oratori in contra vocei inflorate, séu chiaru in contra ragusielei, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numeróse ateste probésa cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiare in sticle à 1 fl. 25 cr. in **Sibiiu** la d-nii **Fried. Thallmayer** si **I. B. Misselbacher sen.**

Onoratulu publicu se cera totudeauna specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu-cà acesta se produce singuru numai de mine, si de órece fabricatele puse la vendiare subt firm'a Iulius Bittner Allopu de plante Schneberg. sunt nisce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atentiune a publicului cumperatoriu. (2) 5—25

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**